

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Az izlés.

(Szépészeti elmefuttatás.)*

Midőn ezen cikkem tárgyául az izlést választom, koránt sem arról akarok értekezni, hogy pld. szomjuságban mi esik legjobban: a bor-e, a víz-e vagy a „mischmás“? sem pedig arról, hogy vajjon a silány eledelt is mi teheti a legjobb izüvé: mert tudom, hogy a szomjuság és éhség a legjobb fűszerek, mik eledelünket — legyenek bár karczos bor, vagy árpakenyér — igen izletessé tudják tenni. Tehát, ki ölem jelenleg valami nyencz dolgokat vár dusan, vagy szegényesen terített asztalokról álmodozik: előre kimondom, hogy izlése csalatkozni fog, s ha éhen és szomjan fogott-e cikk olvasásához, még megkönnyebbülve érzendi magát átoivasás után semmi gyomorterhelőt nem találhatva benne, mert én az izlést az érzékiség lepleiből kiburkolva, érzékfeletlenül akarám tárgyalni — amint t. i. általa nem az érzékiségnek — a testnek — hanem különösen a léleknek szerzetetik a természet vagy szellem tárgyaitól élvezet, és pedig nem érzéki hanem érzékfeletti, vagy is szellemi. Szóval: értekezni fogok az izlésről a szépészet szabályai szerint. — De mivel itt is áll, hogy csak az érzékiekről emelkedhetünk érzékfeletti dolgokra, azért e cikkemben is, az izlésnek széptani fogalmát akarva adni — róla, mint a est egyik külérzékéről is meg kell emlékeznem.

Mi tehát az izlés, mint testi érzék? Ez azon tehetségünk, melynélfogva az ételek és italokról, ezek jó vagy rossz voltáról, izletes vagy izletlenségéről ismereteket szerezve, azokat élvezhetők, vagy élvezhetetleneknek érezzük, s így önfentartásukra szükséges élelmi szereket emez érzékünk segélyével mintegy ki tudjuk választani.

Ez meghatározásból foly az izlés széptani megfejtése is, mely nem más, mint azon tehetségünk, melylyel a természet vagy szellem tárgyaitól szépségéről képzeteket tudunk megunknak alkotni s képesek vagyunk azok szépségében gyönyörködni.

„Szépség és a szépművészet” című műében Jungmann F. is az izlésnek eme fogalmát adja, mond-

*) „A szépség és a szépművészet” című, Jungmann J. által írt s a győri nagyobb papnevelde által fordított munka nyomán.

ván: „azon külérzék, melyet izlésnek nevezünk, arra szolgál, hogy az élelmi szereket jóvoltát, vagy jobban mondva jó izet észrevehessük; s azért épen nem volt helytelen képlet, ha azon tehetséget is, melynélfogva képesek vagyunk a tárgyak szépségében gyönyörködni, ezáltal róla mintegy tapasztalati ismeretet szerezni — átvitt értelemben „izlésnek” nevezték.” Ez állván, következik: mivel minden embernek van külső érzéki izlése, van ennek megfelelő belső, szellemi szép iránti vonzódása is, mely ismerőtehetőségünk segélyével itél és okoskodik a szépről s ebben gyönyöröket keresi. S már most, mily hatások alatt működik lelkünknek e vonzódása oly irányban fejledzik s tűnik ki kinek-kinek úgy nevezett szépészeti — ma izlése. De hat lelkünk e tehetsége nem mindenkiben egyforma? Nem mindenki szereti a szépet s vonzódik iránta? Egy és ugyanazon tárgyról, mely szép és vonzó nem össznagyzok az izlések ítéletei? Igen is, nem is: mert daczara, hogy „az észnek veleszületett iránya e magába i veve jora minden emberben egy es ugyanaz, de az egyeni vonzalom oly különböző, mint a chameleon színjátéka. Kor és nem, vérmérséklet, egnajtat és tápanyag, életmód és foglalkozás, külső viszonyok es egyeni sors, nevelés, szokás, tudományos kiképzés, társaság, olvasmány, örökölt es szerzett erkölcsi elonyok es visszasságok es egyéb mozzanatok az ember érzületere a legkülönfélebb befolyást gyakoroljak, úgy hogy, majd az egyik, majd a másik najiam vergődik tuisulyra. Csodálkozhatunk e ezek után a művészet es izlés terén teimerülő nézetek végtelen különfélesége es az egymastól eluto itéletek töltött.”

De mi az izlés dolgában a legkülönösebb befolyást gyakorolja az épen szívünk, mely sok eseten itéleteinket egészen uralmá alatt tartja. Márpedig ilyenkor az izlés itéleteiben nagyon könnyen az érzékiségbe csaphat át; ilyenkor nem arra nézünk mi a józan esz es értelem előtt szép, hanem arra mi tetszetősb es élvezetesebb a szemnek es szívnek; ilyenkor háttérbe szorul a szellemi, s kedvesebb lesz az anyagi; ilyenkor az emberben az isteni szikra mindinkább homályosul, s kizárólag csak az állati uralkodik őbenne, mely mindenegyebet kizártva, itéleteiben is merőben az élvezetektől befolyásoltatik, s ekként gyakran megtörténik, hogy a tárgyak szépségéről tévesek lesznek itéleteink. Helyesen mondja azért Theocritus

„a mi nem szép azt is szépnek itéli merőben gyakran a hajlam.“

Innen van az, hogy az érzékiség rabjai hasonlítanak Heraklit szamarához, mely az arany és szecs-kával telt zsákok közül a szecs-kást választá, és nem vala rávehető hogy inkább az arany után nyuljon.

S fájdalom korunk izlése e nagy hibában szenved. Öltözködik, fest, rajzol, énekel, ír stb, úgy mint érzékiségének legjobban megfelel. Öltözködik nem azért, hogy a szemérem, a kor, nem és ég-aj köteleményeinek tegyen eleget, hanem, hogy a test bájai (?) — hát a kinek ezek nincsenek! — annál inkább kitűnjenek: pedig Euripidessel szólva: „A lelked nézd! mit ér a délczeg alkat — (s én hozzáteszem: a cifra ruha,) ha benne szép s jó lélek nem lakik?“ Írásban aljas pongyolaság, olvasásban kapzsi érzékfeszítő regényhajsz, prózában elvetemült aljasság, költészetben póriás pórzaiasság uralk. Azért olvasó és íróra talál e figyelmeztetés:

„Költök, jól me értetek:
A költészet báj hazája,
Melynek angyal lesz bírója.
Zárva lesz előttemek,
Ha a gögből meg nem tértek
S nem úgy vélték, nem úgy éltek,
Mint ártatlan gyermekek.“ Shrott F.

Színházak, czirkusokban pajzán, trágár mozdulások, öltözködések, botrányos vagy vérfagyasztó mutatványok sértik a nemesebbek izlését — míg ugyanazok állatias gyönyörbe merítik a kíváncsiskodó érzelki tömeget; holott tudhatnák, hogy régi titalom:

. non tamen intus
Digna geri. promes in scenam, multaue tales
Et oculis, quae mox narret facundia praesens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exa nefarius Atreus:
Aut in avem Progne vertatur. Cadmus in anguem“ —

mert a finomabb és nemesebb izlés ily jelenetektől undorral fordul el és gyölölettel:

„Quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.“
(Q. Horat. H. de art. poet.)

E frivolitást, elvetemült sülyedést kezdjük tapasztalni a művészetek csaknem minden ágában, melynek oka egyedül a finomabb izlés — a mű izlés hiányában rejlik. Azonban ezen ok is csak okozata egy másik sokkal hatalmasabbnak. S vajjon mi ez? Az, hogy korunk materialistikus iránya, mely édes testvére a sensualismusnak, befolyásolni kezdette, sőt uralma alatt tartja magukat a művészeteket is, ezek pártolói és művelői, kik hódolva a kor ez irányának, romboló szellemének: mindinkább az anyag és érzékiség felé hajlanak, s nem ügyekszenek ezek bilincseit áttörve az érzékfeletiben — a szellemben, az eszményiben keresni a szépet, s gyönyörködni az ily szép élvezetben. Miért? Mert kevés azon igazi művészek száma, kik tökéletesen át volnának hatva a művészetek magasztos céljától, mely abban áll: „hogy közvetítsék nekünk az érzékfeletti szép tiszta szemléletét, és ez-

által annak zavartalan élvezetét.“ (Jungmann, idézett művének 257 l.)

(Folyt. köv.)

A magyar nyelv a sajtó újabb termékeiben.

Néhány év óta az irodalmi nyelvnek sok oldalról elismert hanyatlását és romlását időm és körülményeimhez képest nemcsak tankönyvekben, hanem folyóiratok és másnemű vállalatokban is figyelemmel észlelgetem. Minthogy a „Közművelődés“ programjában ilyenmő tanulmányokról is említés tétetett legyen, szabad idevonatkozó újabb észleleteimről néhány sorban megemlékezni.

1) A XVIII. században egyik magyar nyelvésznek tetszett azt állítani, hogy nyelvünkben minden ige eredetileg ik-es ige volt, és ezekből a nem i k-esek később váltak volna ki. Mennyi logikai ivasság van e véleményben. annak vitatása nem tartozik ide, de igen annak fölemlítése, hogy nemcsak a társalgási, hanem az irodalmi nyelvben is számtalan nem i k-es ige ragoztalík az i k-esek szabályai szerint; p. adjál, vigyél, tegyél, hidjél, higyjél (higy helyet) nyujtsál, várjál, varrjál, kérjél, fogjál, szürjél, végezzél, nézzél, üssél, mondjál! stb. „Igaz ugyan, hogy ég és föld között sok dolog van, mondja Shakespeare, miről a mi iskolai bölcseségünknek sejtelve sincs;“ de annak, ki az emberi léleknek a sajtó termékeiben mindennapi táplálékot nyujt, ki ezáltal a nemzeti nyelv művelői és a nyelv-érzés fejlesztőinek csoportjához sorakozott, annak nemcsak sejtienie, hanem határozottan tudnia is kell, hogy ma minden ige nem i k-es ige. hogy az i k-es igéknél a jelentőmő jövőt és a személyragozott névmódot kivéve, minden egyes számban a 2-ik személy l-lel végződik, és hogy e szabályt nem i k-es igékre alkalmazni nem lehet nem szabad. —

2. „Tóth K. állapotában ma nem állott be lényeges változás, de az életerő nyilvánulása a legjobb reménnyel biztatja a beteg költő családját.“ (Juniusi napi lapok.) E kifejezés azt is jelentheti, hogy a betegnek költő (költekező) családját; meg ezt is: a beteg költőnek családját. — Nem álltom szabályellenesnek a birtokvonzó (nek) rag elhagyását, mert valahányszor a vonzott birtok a birtokos mellett közvetlen, vagy legalább kevés közbevetéssel fordul elé, mindannyiszor takarékoság szempontjából elhagyhatni azt. hacsak az értelem rovására nem történik. Azt sem mondhatom, hogy az elhagyott rag helyét val- helyesebben: hiányjellel kellett volna pótolni; nem, mert az Akademia Helyesírási elvei sem adnak e tekintetben szabályt, s ennélfogva meg kell maradnunk a régebben is alkalmazott ama regulánál, melynek értelme szerint a birtokvonzó-, tárgy- és hártvetőragok kihagyás alkalmával hiányjellel nem pótolandók. Mindazáltal, ámbár meg vagyok győződve, hogy minden magyar ajku olvasó határozottan felfogja a „költő“ szó jelentését e helyen a kétértelműség elkerülése végett, főkép az idegen ajku olvasók kedvéért, nehogy ezek is úgy járjanak, mint közelebből a

„M. P.“ egy francziából fordított cikkével, szeretném a birtokvonzó ragot kiteve látni.

Még nagyobb határozatlanság rejlik a következő pár sorban:

„Betölté hivatalát s a h a z a

„Szerény, de hü, nemes fia v a l a .“ Sz. F.

Eszelje ki most e sorokból a kevésbé jártas olvasó, vajjon a h a z a birtokos-e, vagy pedig birtok? vajjon nem lehetne-e azt érteni, hogy a haza a költeményben szereplő személynek „szerény, de hü, nemes fia vala? Átlátom, hogy a rím kedvéért tehette ezt így a különben jeles költő, de inkább vesszen a rím semhogy lábbal tapodtassanak az irály határozottságának törvényei, q u a e s e m p e r , u b i q u e a b o m n i b u s s e r v a n d a e s u n t . —

3. „Bezárultak a „tisztelt ház“ „ajtajai“ „Nem az öröm boldogító árja ömlik el tehát keblünkben, midőn becsukni látjuk a magyar törvényhozás „ajtajait“ (Függ. 1880. jun. 16.) Ha egy és ugyanazon vezércikkben kétszer nem fordulna elő az a monstruosus névragozás, csaknem hajlandó volnék elhinni, miszerint egyszeri használása sajtó-, legtovább tollhiba: de így nincs egyeből mit mondanom hozzá, csupán az, hogy, míg cikkíró előtt is megnyílnának az országház „ajtajai,“ csapjon től kormánypártinak, neveztesse ki magát tanfelügyelőnek, menjen el, de mindenesetre menjen el a jövő tanév végén a vizsgálatokra, s ott kérdezze meg a gyerekektől: hogy ragoztatnak a j közbeszúratos hangcserélő és hangenyésztő nevek? és nem fog hallani: aytajai, bimbójai, szőlőjei, vesszőjei, velőjei, hordójei, s tovább nem apajai, anyajai bátyajai nénejei s több efféle ragozást, hanem meggyőződik, miszerint ezek és az efféle szavak a nyelvizlés és szokás szentisítette alakban használatnak. Ha aztán experimentálás okáért ellátogat, teszem föl, egy közepiskolai alsóbb osztálya is, ott meg fogja hallani, a kötőszók mi-kép helyezendők el: meg helytelen voltát az ily kifejezésnek: „Nem az öröm boldogító árja ömlik el tehát keblünkben.“ meg, hogy helyesebben így kellett volna a kötőszót elhelyezni: „Tehát nem az öröm boldogító árja ömlik el.“

Csöppet sem csodálkozom affellelt, hogy a XVIII. század magyar költői a görög és latin klasszikusok befolyása alatt alkalmasoknak találták az efféle inverziókat: „Egybefagyott föld nyögne midőn . . .“ „Áldozatnak tartá sőt azt kiönteni . . .“ „Már fogytára siet, már oda része vagyok . . .“ „Hat száll, mely az idén itten készülé — szövetnek . . .“ „elterjed, fut a híre Ferencz hogy Piber megérkezett . . .“ „Nyargal a bogláros paripán Arla nevű Xerxes.“ Ma ha az ilyenek felett nem is kaczagunk, mint a biharmegyei gyűlés tagjai 1765-ben az ott felolvasott pár sor magyar hexameter fölött, de mindenesetre egy hosszú viharos század izlésével ékeskedő klasszikusaink mondatkötésének tiszteletben tartása végett szót kell emelnünk.

4. És ti nevezitek magatokat a magyar nemzet képviselőinek, a kik, ha jó a választás, néhány hordó bort adattok . . . a jóhiszemű s épen azért könnyen elcsábítható választóitoknak. Kiki jól tudja, hogy a névelő és birtokrag egyenlő meghatározó erővel bírnak,

azért is, vagy: „jó hiszemű s épen azért könnyen elcsábítható választóitoknak,“ vagy: „a jóhiszemű s épen azért könnyen elcsábítható választóknak.“ Imre S. „A nyelvérzés élesztése stb.“ című fontos értekezésében azt állítja, hogy egyebek között a személyes névmások és névelő helytelen kitevése okozhatta amaz időalakoknak nyelvünkben való kipusztulását, melyek ma csak a régiebb kodexekben és a nyelvészek elméletében élnek, de az irodalomban és a nép száján is megszűntek hangzani. A névelő, személyi névmás, birtokrag és tárgyias igék takarékos és választékos használása csupán amaz időalakok felélesztése szempontjából sem lenne fölösleges munka, annyival is inkább, mert nemcsak a tetemes szókincs, hanem a finomabb árnyalásoknál alkalmazandó a nyelv gazdagságára.

5. „A három magyar egyetemitanármá adta át Rudolf királyfi urnak stb.“ (U. o. 1880 jun. 18.) Furcsa szörend, még furcsább logikai igazság. Bátor vagyok azt nyilvánítani, hogy a tudós (?) újdondász szerint vagy három, vagy egy magyar egyetem van de kettő semmi esetre nem lehet. Ha így fejezi ki magát: „Az egyetemi három magyar tanár.“ azt kell hinnünk, hogy a többiek németek, vagy francziák, vagy Isten tudja, mik; ha így: A magyar egyetemi három tanár,“ akkor ne írjon lapjának élére 1880 évet, hanem 9—10 évvel kevesebbet, mert így ismét csak annak ad kifejezést, hogy az erdélyi magyar egyetem létezéséről és működéséről, közel egy évtized alatt, nem méltóztatott tudomást szerezni. Mi pedig e fölötti indignationokban kénytelenek vagyunk kinyilvánítani, hogy eme szavakból semmiféle szörenddel nem lehet logikai igazságot kihozni, úgy sem, ha előre teszem a jelzöt, mely a társjelzőnek is jelzője, úgy sem, ha „három,“ úgy sem ha „magyar“ után tesztek vesszőt Egy eset marad fenn, s ez: más szókat keresni a gondolat kifejezésére. —

6. Szeretnék még néhány sort a versekről kockáztatni, hanem ezt jobb időkre hagyom; most csak annyit, hogy egy ur, ki 30 év alatt 14 iv verssel s ehhez comitiva gyanánt 10 oldal önéletrajzot irt, „Bevezetésül“ című darabjában (pedig hát legalább az első és utolsó jó lehetne!) ily ütemezéssel ír:

„Szép tavaszi hajnal | az ifjukur álma,

Mely az élet látha | tárán fölpiroslik.“

Egy ép és egy sánta nyul. Hogy a 10 szakban előforduló 20 félszeg ütemet mellőzzem, csak azt jegyzem meg, hogy költő már e két sorért megérdemel egy harmadikat. Nem emlékszem honnan tanultam, de igen a versre:

„Cypria tánczra füzé ép Jankót sánta Katával.“ A pannonia megvételéről szóló ének szerzője, valamint Tinódi, Illosvai, Zrinyi és Gyöngyösi nem is álmodhattak Arany János ütemezéséről, mégis csak ritkán lehet nálok effélékre találni: ez az ur pedig, ki Arany-nak kórtársa, 30 év alatt a verseléstől s egyéb foglalatosságaitól nem tudott annyi időt elvonni, mennyi Arany tollából: „A magyar verselésről“ szóló elméletnek átolvasására elégséges lett volna.

Az erre következő darabban már nemcsak arról tesz bizonyosságot, hogy nem képes lehetőleg egy mon-

datból alkotni sort, hanem arról is, hogy a mondatkötés szabályai által nem engedi magát koriátoztatni. Ime a kezdet:

„Elandalogva szöke habjain
Az egyszerű folyamnak, árny alatt
Szoktam feledni a titokszerű
De mégis oly édes szív gondomat.”

Idevonatkozólag olvasd fent (4.) a névelő — és birtokragról mondottakat, a többi sajátságokra vonatkozólag szerző jelszavából veszek feleletet:

Az efféle versek egész télen, nyáron
Tarthatók a boltban leszállított áron:
El is maradhatnak cifra tábla nélkül.
Jobb lesz, ha azokra mielőbb a légy ül.

A többi darabokat most nem ismertetem, a kritikusok sem fogták apróra, lehet azért, mert nem is olvasták; hanem versekről lévén szó, szeretem e sorokat verssel zárni be, e vers már a Petőfié, és így hangzik:

„Illendőképen a ki nem tud beszélni
És fundamentomos magyarsággal élni,
Ki kellene minden olyat küszöbölni,
Nem kellene hagyni magyar nyelvet ölni.”

Bodó Adám.

TÁRCSA.

Az új áldozárokhoz.

Ti is mentek, rendre mind kiszálltok...

Vár a pálya fölönt bajnokok!

Ifju tüzzel a küzdőterre vágytok.

Hol dicsően kell harcolnotok!

Föllobog a szív meleg forrása,

Melyet a szent érzélem megása!...

Parton álltok, zug a tenger árja;

Hullámszik a tarka néptömeg;

Bátorító hangotokat várja:

Gyöngye ifju, reszkető öreg

Menjetez hát ifju pályatársak

Szívben, észben legyetek szilárdak!...

Rég zajong már e lét oceánja

Üzve, hajtva tajtékhajkait;

Bösz hullámaik magasra hányja —

Jaj annak, kit elhagy ott a hit!...

Törött árbocz, szétszakadt vitorla

A hajót már előbbre nem hordja!...

Ámde él a hajó Fővezére,

Ki mosolygva nézi a vihart;

Elsimul az egy tekintetere

S mentve lesz, ki vele hűn kitart...

Szent Péterrel jár a habok hátán,

S nyög alatta a nagy Leviathán!...

Menjetez hát fölönt új vitézek,
Ne riasszon semmi vészvihar!
Majd, ha földi napjaink enyésznek
S int magához amaz égi kar —
Nyugodt szívvel mehessünk elébe
Ítéletre, s azután az — égbe.

V. Cs. J.

A z ü v e g e m b e r k e.

Irtá: Mylius Otfrid.

Szabadon fordította: Dr. Fülöp Adorján.

VI.

(Folytatás.)

Az ajtón keletkezett erős dörgetésre felébredt. Álom és ébrenlét közt ott lebegett még előtte Tóbiás, mint üvegemberke az ő üvegemberkéje. Mosolygott az álom felett még mind behunyt szemekkel: gyermekei csendes lélekzését hallgatta, s bár ébren vala, mégis előtte lebegett még Tóbiásának az ő üvegemberkéjének alakja Az ajtón újra erősebben zörgettek.

„Dálemné! Dálemné! nyissa ki!” kiáltá Kati szorongó hangon. „Én vagyok Kati, oh nyissa ki már! Nagy szerencsétlenség történt!”

„Istennek szent anyja! szerencsétlenség; kiáltá Dálemné, s nyil sebeséggel ugrék az ajtóhoz, hogy kizárja. „Mi történt Kati? Tűz van?”

„Oh még annál is rosszabb!” mondá a lámpással belépő Kati, ki siettében alig ölthetett egy alsó szoknyát magára. „Az urfi beteg, halálos beteg! félre beszél, kiából s hadonáz kezeivel. Tóbiás jöjjön, de nem menjen az orvoshoz a házi orvoshoz. Én nem mehetek, nem tudom, hol lakik; a szakácsné sem tudja, a kocsi meg nincs ide haza. Az Istenre kérem Dálemné siettesse Tóbiást, hogy jöjjön nyomban az orvos! Asszonyom kétségbe esik!”

„Menjen csak haza! Gondoskodunk mi mindenről!” mondá Dálemné, világot gyújtva. „Jézus Mária, ki is gondolta volna! Szegény asszony, milyen karácsony éjszakája van. S míg a lépcsőkön felfelé haladt a padlás szobába mormogva mondá: „oh üvegemberke, a te szerencséd éppen oly törekeny, mint önmagad!” Felkölté Tóbiást, elmondá mi történt, s az orvos után küldé!”

* * *

Pompás ágyban feküdt a fiu, egy gyönyörű szép gyermek, kinek arcaforró volt, mint az izzó szén, homlokán s halántékán duzzadt kék erek vonultak el a bőr alatt. Félig nyílt száján forró lehellet ömlött ki; ajkai pedig mintegy öntudatlanul a leglázasabban mozogtak: félig lecsukott szemével mereven tekintte az éjjeli lámpa által okozott világos gyűrűkre. Mellette egyszerű fehér hálóköntösben anyja ült, kedvenczére hajoltan ki mondhatatlan fájdalommal, mely a haláltusa láttára eltölté. Előtte az különben oly kedves személyeknek, Wurmholznak Angelikának s Katinak megérkezését is csak ak-

kor vevé észre, midőn az ágy másik függőnyét is félre tolvá Lipótka üterét akará megtapogatni Wurmholz ur.

„Ah ön az?” kérdé tompa hangon. „Azt gondolám az orvos! Kati! Kati! hol van az orvos? jön-e már? hívtátok-e? Miért nem mentél magad utánna?”

„Jön,” mondá Tóbiás az ajtó küszöben, nem mer vén bejönni. „Jó mindjárt! bálban van utánna mentek.”

„Bálból hívják ide?” kiáltá az anya fájdalmasan: — míg ő tánczol, addig az én szegény fiam meghal; Miért nem ment máshoz, meggondolatlan ember? Minden elveszett pillanat halált hozhat!”

„Ily későn nem is igen kelnek föl,” mondá Tóbiás. „Az ide való orvosok nagyon elvannak kényeztetve, tekintetes asszony; de ha megengedi, én már sok beteget gyógyítottam meg, megkísértem most is, míg az orvos eljönne”

„Gyorsan tehát, ember! Gyorsan!” kiáltá a gondos anya; „segítsen ha tud! gondolja meg, hogy egyetlen gyermekem! De jól vigyázzon magára!”

Félénken s hideg borzongással lépett Tóbiás a szoba virágos szövetű szőnyegeire. Nem meré a fiu üterét megtapogatni, de azonnal tisztában volt magával mihelyt arczát megtekinté.

„Agygyuladás!” mondá; „hánytatószer legtöbbet segíthet! ez megkönnyíti az agy nyomottságát! Egy kevés hánytató gyökeret kérek Wurmholz ur, ha van! Maga pedig Kati, hozzon lenge meleg vizet és tejet. Fele lősségemre vállalok mindent!”

Wurmholz ur helyeslé a szabó intézkedéseit s repülve repült raktárába: Móhrné pedig nagyon megkérte a szabót, hogy legyen vigyázatos. Néhány pillanat múlva egy adag orvosságot már beadtak Lipótkának s Angelika s Móhrné feszülten várák az eredményt; de Tóbiásnak nyugodt tekintete megnyugtatótá őket is. Ugy állott ott, mint valami szakértő orvos, s halvány vonásai mély megihatottságról és részvétről tanuskodtak. Nem is lehete legkevésbbé sem csudálni magartartását. Wurmholznak s kedves nejének jelenléte buzditólag hatott rá; sőt lelkesité és készteté, hogy mindent megtegyen jóltevői iránti háláját bebizonyítandó bár nagyon tapasztalta Tóbiás, hogy e pompás falak közt nem tanyáz a szerencse. Oly szép volt minden: a fejér szőnyegek, a tarka bársony függönyök a tükör és képek dusan aranyozott keretben, de egy pillantás a kimondhatlan kinnal küzködő anyára meggyőzé az elfogulatlan vizsgálót hogy a pompa s fény a megelégedettséget és boldogságot még nem képesek elővarázsolni. Ah mily sejtelemszerűen mondá Tóbiás ma este, hogy az egyetlen gyermek a fájdalom gyermeke, mert Móhrné bútól égő szemei valóban oly fájdalomról tanuskodának, mely közel áll az örülethez. Mennyivel boldogabb volt ő éhez, de egészséges gyermekei körében, mint ez a gazdag asszony minden vagyonával együtt.

A hánytatószer ezalatt megtette hatását; a beteg szagzatott lélegzete könnyebült, szemei becsukódnak, reszketegsége alább hagyott s megszűnt félre beszélni. Tóbiás diadalmason tekinté Wurmholz urra, mely tekintet azonban a gondos anya figyelmét nem kerülte el.

Nehéz tehertől szabadult meg szive, de heves indulatában nem mert még reményleni. Tóbiásra tekinté. s midőn ennek durva vonásain a részvétet és fájdalmat észrevevé, ki reményt ígérőleg nézett reá, mintha biztosítani akarná, hogy immár minden veszélyen túl van, hirtelen lesüté szemeit. szégyen és zavar vonult el arczán, ugy, hogy el kelle fordulnia. Arra a durva bánásmódra gondolt, melylyel ma este megtámadott egy gyöngéd apát, ki gyermekének legalább a szép dolgok mutogatásával akara örömet szerezni . . . lelkében a szégyenérzet ugry égett, mint a pokoltüze.

Szerencséjére megérkezett a várva várt orvos. Helyben hagyta a Tóbiás intézkedését, ő maga pedig mustárt rendelt a fiu lábaira s hideg borogató ruhát a még mindig forró főre. „Hálát adhat az Istennek asszonyom, hogy e derék ember kéznél volt. ki házi orvossággal segíthetett,” mondá az orvos. „E segély híján talán már meg is halt volna fia. Gyöngye idegzetű, gyöngye testalkatu, s ezen kívül elpuhult a gyermek; bizonyosan sokat tánczolt, ugrándozott s a cselédek le is itatták. Tiszta puncs és bor, mit a gyermek kihányt! . . . Hadd igyék csak tejet, a szobában mérsékelt meleg legyen, s hideg vizes ruhával fejét folytonosan borogatni kell, ez talán meggyógyítja. Bizza csak ezen emberre. s távozzék az ágytól, különben sincs itt senkire szükség. Isten önökkel asszonyom! később ismét eljövök.”

S ezzel eltávozzék. Wurmholz s Angelika rendbeszedék a szobát. megvizagyalák a nagyáénét s Lipótka mielőbbi felgyógyulását kívánva, eltávozzának. Kati azonban elmondá asszonyának, mit a kocsistól hallott, s mit az orvos beszéde is igazolni látszott. De Móhrné ezt csak félfüllel hallá, mert gondolatai másfelé szállongtak. Pénzszekrényéhez ment s egy nehéz teker cset véve ki. Tóbiás felé közeledék.

„Tóbiás,” mondá. „én az este magának fájdalmat okoztam! Ön azonban derék ember. Nem boszulta meg magát rajtam, megmenté gyermekemet. Nyujtsa kezét! s mondja, hogy megbocsát!”

„Ah tekintetes asszony!” dadogá Tóbiás ijjedten huzódva vissza. Ön nekem fájdalmat okozott volna. Az lehetetlen. Igaz, hogy kissé keményen bánt velem. de ez a gazdagoknak már szokásuk s az olyan jött-ment népségnek, mint mi is vagyunk, az olyant számba sem szabad venni. Különben is én már rég elfeledtem. nem vettem azt olyan zokon!”

„Nyujtsa hát kezét kiengesztelésül!” kéré Móhrné, kinek, mint a szuró tövis hatának lelkébe a kis szabó szavai. Tóbiás ellenben pironkodva vonakodék. Az talán nem is illik, gondolá. hogy ily gazdag nőnek kezét nyujtson. Szavára fogadta, hogy ő nem haragszik; hibásnak érezi magát, hogy künn sétálgatott a helyett, hogy dolgát végezte volna.

„Az apa szereti ám gyermekét, és miéül több van, annál inkább; egyiket ezért a tulajdonságáért, a másikat meg azért!” mondá Tóbiás. „Nekem, igaz, hogy hat van s egyik sem oly szép mint az urfi. de mindegyikért épen ugry fájna a szivem, mint a tekintetes asszonyé egyetlenének halála miatt, s épen azért akarám Frigyesemet a templomi zene hallása s a kira-

katok tarkaságainak megmutogatása által megörvendtetni! —

„Tudom, érzem”, mondá Móhrné, „de akkor nem úgy érezek. Engedjen meg tehát az esti s a multban okozott fájdalomkért, s fogadja el e csekélységet segítségül e zordon télben! fogadja úgy, mint Lipótkám ajándékát, s ha megmenti, még kétszer annyi lesz a jutalma!”

Tóbiás ijedten huzódott vissza s határozottan vonakodott a pénzt elfogadni. „Nem, tekintetes asszony.” mondá, „nem vehetem el. Ugy tűnnek fel mintha igaztalanul bánt volna velem; az ilyen pedig megtudom bocsátani, de nem hagyom megfizettni. A mi pedig az urfi felegygyulását illeti, azt csak a jó Isten teheti meg, s nem az én gyöngye erőm; az Istenben bízzék is, de engem nem illethet semmi. Nem tehetek semmi egyebet, minthogy én is könyörögjek a jó Istenhez!”

Móhrné újra elpirult; Tóbiás akaratlanul újra megszegyeníté. Egy pillantást vete magát jobban érző fiára, gyors léptekkel távozik a szobából.

Meghagyása szerint Kati a betegápolónak kenyeret, bort és sültet hozott, s egy időre Tóbiást kis ápoitjával magára hagyták. Kati azonban ki és bejárkálva egy-egy szót változtatott Tóbiással.

Az új eitelé, a reg beköszöntött; a szürkület homálya is eloszlott s a magasan kiemelkedő toronytető messzire csillámlott hófehér koronájával. Lipót öntudatra terít megismeré Katit s anyja után tudakozódott. Ujjongva sieté Kati urnője után, kit a legbensőbb szobák egyikében vélt feltalálni. De sem a hálószobában, sem a nappaliban nem találhatá meg. Az erkélyszobában hosszú asztalon elrakosgatva díszelegtek a gazdag ajándékok, melyekkel az urnő ismerőseit vagy megtisztelőit akará meglepni, de itt sem vala található. Ekkor eszébe jutott Katinak ama titokzatos szögleteszoba, hátha urnője ott van? Dobogó szívvel huzódott végig az ajtó hosszú sora előtt. Gyenge gyertyavilág sugárzik át a kulcslyukon s olyasforma mormogást hallott, mintha valaki imádkoznék.

„Uram Isten, ne hagyjel!” susogá Kati, „az üvegemberkéhez mormog. Mégis igaz tehát, hogy a gonoszszal czimborál?... Majd meglátjuk, ez a gonosz szellem segítette Lipótkán, vagy a jó Isten? — „Istennek minden szentei legyenek velem!”..... susogá, s hangosan dobogó szívvel kopogtatott.

Semmi válasz; de a mormogás még mind hallatszott, olykor mély, szívből jövő sóhajások által szakítatva félbe. — Ujra kopogott, s minthogy választ most sem kapott, arasznyira kinyitá az ajtót; még mind küzdött benne a félelem a kíváncsisággal s mintegy megrettenve merészlegén, gyorsan visszafordult. E mozdulata közben észre véve a félig nyílt ablaktáblán a reggeli fény beszűrődő sugarait, s minthogy a sötétség félénkké s a világosság bátorrá teszi az embert; — csendesen fölnyitotta az ajtót s belépett. A titokzatos szoba kicsiny volt, s telve butorral. A fojtó légben a gyertyának félig leégett mécsé alig vete akkora világot, hogy a kis szobát át lehetett volna tekinteni. Móhrné egy régi karszék mellett térdelve s kezei-

ben egy fekete és fehér tárgyat szorítva, imádkozék. Kati meredt szemekkel bámult rá, midőn az imádkozót gyöngye légvonat érinté, és . . .

„Kati mit keres itt?” kiáltá indulatosan, felugorva helyéről. Kati pedig észrevevé, hogy a tárgynak, melyet urnője kezében tartott emberi alakja van.

„Jézus Mária, az üvegemberke!” kiáltá Kati s egy rettenetes sikoltással elájultan rogyott le a küszöbre.

„Mi bajod, mit keressz itt?” kérdé Móhrné, mitől ijedtél meg?”

Kati azonban folyvást azon tárgyra merészte szemét, melyet üvegemberkének hitt; de a midőn Móhrné hozzá lehajlott, észrevevé, hogy az egy ébenfából készült feszület Krisztus Urunknak ezüsből készült alakjával. Ekkor eloszlék arczáról az aggodalom, derültebb színt ölte s még egyszer oly vig lett.

„Feszület?” kérdé, „oh hála Istennek, csakhogy feszület, s nem azaz átkozott üvegemberke Nem is hittem én soha, hogy asszonyom a gonoszszal czimborál! Igaz, hogy kissé szigorú a tekintetes asszony s olykor keményen bánik az emberrel, de nem bűnös!”

„Üvegemberke? gonoszszal czimborálni? bűnös?” kérdé Móhrné. Leány eszeden vagy, vagy álmodol?”

„Ah engedjen meg, a tekintetes asszony én mindent megvallok!” kiáltá Kati. „Istennek szent anyja a tanum, hogy nem hívém s Lenka sem hitte; de Grimselné az életébe mert volna fogadni, hogy urnőmnek üvegemberkéje van, a ki nagy vagyonát, sok pénzt adta s minden vágyát teljesíti!”

S elmondá majd bámuló, majd bosszankodó asszonyának, hogy mit beszélt Grimselné Tóbiáséknál, a mi bizonyára másoknál is hitelre talált. Megkísérté mosolyogni, az egészét kinevetni, de az elbeszélés sokkal komorabbá tevé, s csak akkor lön derült, midőn Kati végre azon jó hírrel állott elő, hogy Lipótká jobban van, s felébredtekor mamája után kérdezősködött.

Móhrné újra fölilékezett s megkönynyebült: szívvel gyermekehez sietett.

(Vége köv.)

Kisebb közlemenyek.

— **Nemesebb hajtások.** Ki a magyar lapok hátsó oldalait évek óta figyelemmel kíséri, azon szomorú tapasztalatra juthatott, mintha Csikban egyéb nem teremne dudvánál. Innen az a sok „d u d v a i r t á s.” Azonban míg én a dudákat csak suttymban szeretném irtogatni, hogy kedves szülőföldünket ne ismerje a világ ép oly fekete színben: addig inkább a nemesebb hajtású növények felé szeretem sajtát s mások figyelmét fordítani azon tapasztalás megszerzése végett, hogy nálunk nemcsak dudvák teremnek, miket irtogatni kell, hanem hasznos éltető növények is, miket honosítani tartozunk annál is inkább, mert a rossz, ha nem is terjesztjük buján is terjed, míg a jó csak hosszas fáradozások mellett szokott terjeszkedni. Történnek tehát nálunk is nemesebb dolgok, merülnek fel események,

melyek ha nem is ép oly világra szólók, de érdeme-
sek, hogy a Tek. Szerkesztő ur engedelmével, *) rólok
a világnak említést tegyék. Ilyen :

I. Nagyságos és főt. P. Simon Ju-
kundián a Szent Istvánról nevezett
Szentferenczrendi szerzettartomány.
Főnökének és Ferencz József Rend
lovagkeresztje tulajdonosának, ezen
jeles Renddel való földiszittetése
Csik-Somlyón 1880. Jun. 29 é n. Ha örvend a
gyermek atyja névünnepének; ha hálától ömleng a ta-
nitvány kebele tanárától nyert ismereteiért; ha elis-
merőleg és örvendve dobog szívünk nagy embereink
érdemeinek nem ugyan megjutalmazása — (mert az
igazi érdem erény, az erénynek pedig, hol földi jutal-
ma?) — hanem inkább méltányló elismerése felett a
főt. főnök urnak eme jeles renddel való kitüntetése,
hogy ne esnék jól a mi sziveinknek?! Hisz őt a tanító
fáradalmas cathedróján, a templom szó és gyontató-
székén, a tudományok s különösen a szép művészetek
zenészeti ágában — mint buzgó és szép sikereket fel-
mutatott népnevelőt ájtatos és Isten szíve szerinti pap-
pot, s okos tudományos főt, Csik csaknem félszázad
óta tiszteli, becsüli s azért ezen érzelmeknek csak meg-
testesítője volt ő Felsege, midőn lovagjává kinevezni
méltóztatva, saját jeles rendjével is feldiszíté. Igen,
egész Csik elmondhatja Imets F. Jó eme nevezetes ün-
nepélyre irt ódájából :

„Méltán emelt a nagy daliás király
Lovagkeresztjes Hívei rendjébe.
Lovagja vagy Te a keresztnek . . .
S él kebeledbe, mi melleden függ.“

„Viseld soká azt, nemzedet intve, hogy
Magasra törjön virtusid utjain:
Csekély hadak elszánt sorából
Válnak az isteni óriások.“

Ad multos annos.

II. Iskolai zárünnepély a csik-som-
lyói főgymnasiumban sarlós boldog-
asszony napján. Ez ünnepély program-
ja volt: 1. Igazgatói megnyitás 2. Szavlati és zene-
verseny. 3. Bucsubeszéd. 4. Önképzőköri jutalmak
kiosztása. 5. Bizonyítványok és jutalmak kiosztása. 6.
Ingressus, ünnepélyes Te Deum, és új tagok felavatása
a Mária-társulatba (ascensio). E program egyes pontjai
szerint örvendve tapasztalók, hogy a gymnasium tudós
igazgatója Imets F. Jákó ur, a jeles tanári
karral együtt egész hivatásos buzgalom és fárad-
hatlan kitartással karolva fel az intézet és nevelés
ügyét, míg egyrészt minden kedvező alknlat, körülmé-
nyét sietve használtak fel annak emelésére, másrészt
keserűen érzik azon hiányok- és akadályokat, melyek
az oktatás-a bénítólag hatnak, mint pld. a fiatalság
szegénysége, a külső szállásolásokkal járó veszélyek
stb. Tapasztalók továbbá, hogy a fiatalság a szép
művészetek egyes ágaiban is, mint: szónoklat, zené-

szet, ének dicséretes sikerrel produkálta magát, hogy
mint I. J. bucsubeszédéből hallók a 8 ik osztályosok
hálás érzetek közt távoznak és gondolnak is mindig
tanáraikra (bár úgy lenne!); hogy a 4 felsőbb osztály
ifjai a tanodában nyert ismeretek gyarapítása s gya-
korlatívá tétele végett „Önképző körükben mindnyájan
ifjai lelkesedéssel, sokak pedig dicséretes és jutalmak-
kal kitüntetőleg munkálkodtak; hogy az intézet ifju-
sága saját szorgalmának igen dicséretes jelét adá,
midőn 176 közül csak kevesen (25) hagyák busongó
kebellet el a gymnasiumot; végül, hogy igaz az
értesítő e kitétele: „az intézet ifjusága távol a kor
társadalmi fogásai, de egyszersmint romlottságaitól is
még testileg és lelkileg meglehetősen ép és romlat-
lan.“ Köszönet ezért a tanár uraknak.

— Milyen tápereje van a buzának? Hogy a buza,
mint élelmi czikk, mondhatni első rangu szerepet ját-
szik az ipar- és kereskedelemben a gabnafélék között,
mindnyájunk előtt ismeretes. Nem lesz tehát érdektelen
annak táperejével is közelebbről megismerkedni. Az
emberi test fenntar áshoz szükségesek: a) oly táp-
anyagok, melyek a testmelegség képzésére fordíthatók;
b) oly tápanyagok, melyek az elavult részeket pótolják
ki. Már most, ha tekintetbe vesszük, hogy a testme-
legség kifejtéséhez szükséges anyag a keményítő,
vagyis az ugynevezett „keménye“ vagy „csirnye“ némi
kemencezúccal együtt a közönséges buzának 60—65,
a legtökéletesebbnek pedig 87, a test elavult részei-
nek visszapótlásához legszükségesebb anyagok pedig,
u. m: a s i k é r c s i r i s z 12—15, s a tulajdonképeni
tojásfehérrnye 2-3 százalékát képezik: világos
fogalmunk lehet arról, mennyire befoly a buza az em-
beri test táplálására és fenntartására.

„Legujabb polgártársaink“ ba tekintve számos, és
szegény népünk testén rákfeneként rágódó, társa-
dalmi bűneiket, épen nem vagyunk szerelmesek, de
szívünk elszorul, lelkünköt kimondhatlan fájdalom tölti
el egy oly esemény hallatára melyre csak a megcson-
tosodott, s a mindenható kancsuka alatt nagyra ne-
velt, sivár lelkű szakadárság képes, s melynek mására
csak a velencei olomföldelű vallatókamrákban akadunk.
Ugyanis, mint egy orosz lap írja, a vilnai kormányzó-
ság trokii kerületében levő Dolnye-Jegaliány nevű fa-
luba néhány nap előtt egy vándorló zsidó érkezett, és
Jautsewsky Tamás nevű paraszt tulajdonát képező
fa alá keveredett, hogy ott kissé megpihelve, utját
folytathassa. De a fa tulajdonosa észrevette őt és tol-
vajt gyanítván benne. Puchalszky József biróhoz hur-
czolta. Ennél esetleg épen a szomszéd faluban történt
lólóprásról folyt a vita. A gyanu természetesen a zsi-
dóra esett és a czárismus híveihez illőleg vallatni kez-
dették. — Mindenek előtt megfogták a nyomoru zsi-
dót, hurkot kötöttek dereka köré és egy fára felcsap-
tatták. De midőn ezen első próbatét nem használt, a sz-
rencsétlen áldozatnak Puchalszky sajátkezűleg le-
vágta először a füleit, aztán az orrát, végre pedig
ujjait egyenkint. De midőn a vérlázító kínzás sem ve-
zetett a kívánt eredményre, a már félholt zsidó sze-
meit kiégették és nyelvét kitepték! És mindez még

*) Szives örömet látott vendég nálunk mindig. A szerk.

nem elégitette ki a feldühödt hóhérok vérszomját, hogy a „zidovszky zlodzaj“ (a zsidó tolvaj) ne maradjon életben egy paraszt legény meg fogta a szerencsétlen vérral borított, megcsonkított és eléktelenített testét, zsákba dugta és nagy tömeg kíséretében elhurcolta a közel fekvő folyóhoz hol a zsákra 5 darab követ kötött és azt mindenestől a vízbe dobta. — Nincs szó az emberiség szótárában, melylyel ezen hallatlan büntényt jellemezni lehetne: És e nép akar a szabadság és humanismus égi nemtőjeként szerepelni !!!

Irodalom.

— 1. Előfizetési felhívás ily című műre: **Kertészeti Kézikönyv.** Irta: **Biró Pál** a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézetben főkertész a kertészeti s vele rokon tárgyak rendes előadója. A „Kertészeti kézikönyv“ hivatva van nemzergazdaszatunkban oly reformokat létesíteni, melyek anyagi és szellemi erőnknek tágabb körű érvényesíthetése által, gazdálkodásunknak határozottabb sikerű jövedelmet képesek biztosítani. A „Kertészeti kézikönyv“ három, és negyedik kötetre terjed, magába foglalván a gyümölcsfakertészet, konyhakertészet, gazdasági fatenyésztés, a szőlőművelés és tenyésztésnél előforduló és megkívántató munkálatok ismertetését, ugy azonban, hogy minden egyes kötet külön-külön megrendelhető lesz. Az első kötet: „A gyümölcsfakertészet“ 12 nagy nyolczoldrét sűrű nyomtatott iven 6 autographiai és 5 könyvvezetési táblával, már elhagyta a sajtót és megrendelhető 1 f. 20 kron. szerzőnél Debreczenben. Gazdánk figyelmébe melegen ajánljuk! —

2. „Porosz Egyházipolitikai Tárgyalások“ ra. következő tartalommal:

I. A „culturharcz“ eredete s célja; II. eszközeinek ismertetése; III. az eredményei szülték visszahatás; IV. a sz. Szék s Berlin közti diplomatiái tárgyalások; V. az új egyházipolitikai törvény és parlamenti tárgyalása; VI. az új helyzet jellemzése. — Mint e tartalomból kitetszik e mű felöleli az egész porosz „culturharcz“ eddigi történetét. — A diszes kiállítású vaskos füzet még folyó július hóban fog megjelenni és előfizetési ára 1 frt o. é., mely folyó hó 20-ig alólrított-hoz (Budapest VIII. órutca 9. szám, II. emelet 14.) küldendő. Csippék F.

A napi események köréből.

— **Meg vagyunk győződve**, hogy sokak hő kívánságának teszünk eleget, midőn kimondhatlan örömmel, s a legőszintébb hála érzettől dagadó szívvél értesít hetjük i. t. olvasóinkat, hogy kegye mes Főpásztorunk **Dr. Fogarasy Mihály** ur ő nagyméltóságának aggasztó állapota a kiállott súlyos betegség után anynyira javult, hogy naponkint d. e. és d. u. házi orvosa, vagy titkársa kíséretében kikocsizhat és terjedelmes egyházmegyéje ügyeit mélt. és ft. **Lőnhárt Ferencz** cz. püspök-nagyprépost püspökhelyettes ur segédkezelése mellett intézheti. Domine conserva illum! —

— **A nagyenyedi rom. kath. leányiskolában** f. évben megtartott vizsgálatok alkalmából nt. **Orbán Jácint** minorita zárdafőnök 7 drb. régi ezüst huszár és 1 db. 1 frtos tallért; továbbá tek. **Förök Bertalan** főgondnok ur a III. oszt. legelső 100 tanítvány 1 drb. forintos tallért sziveskedtek szorgalmi díjjal ajándékozni, miért is alatt irtt legforróbb köszönetét nyilvánosan kifejezni annál is inkább indítatva érzi magát, minthogy 39 évi tanítói működése alatt még ennyi jótéteményben sem részesültek e szegény leányiskola növendékei! Isten fizesse meg a nemes szívű ajándékozóknak adományait s adjon még több ily lelkes jótétevéket szegény leányiskolánknak! **Farkas Zsigmond**, kántortanító.

A szarvaskendi róm. kath. hitközség híveinek felsőbb helyre tett legalázatosabb könyörgése és kegyelmes Főpásztorunk magas közbenjárása következtében f. évi május 4-én 621/c. 50 sz. a. az erdélyegyházmegyei igazgatótanács által az eddigi 92 frt. 40 kr. évi lelkészi pénzilleték 126 frtra o. é. emeltetett föl, mely a püspöki 100 frt kegyadományával a szegény papok pénztárából és a 100 frt-nyi földhaszon bizonytalan terményeivel összesen 326 frt évi fizetésre emelkedik. Ezen örövendetes helyzetjavuláshoz járul ő Felsége az apostoli magyar király 200 frtnyi legkegyelmesebb adománya f. évi június hó 23-án 1927 sz. a. az erdélyi püspöki hivatal útján.

A 100 frt. 20 kr. templomi és 200 frt 20 kr. papilak helyreállítási tervezet és költségvetésre, valamint az ide megküldött 200 frt papidíjazásra tett legkegyelmesebb adományokért a szarvaskendi róm. kath. hívek egyesült szívvel-lélekkel rebegnek legforróbb hálaimat lelkészökkel együtt, kérvén Istent, hogy az apostoli magyar király ő Felségét minden földi és mennyei áldásaival boldogítsa; a kegyelmes Főpásztornak pedig adjon vigasztalást, lelkierőt és egészséget hosszas betegsége után, hogy a jótékonyágban még rossz napjai közt sem lankadozó főpásztori buzgalmát ragyogtathassa hívei boldogítására. — A hívek nevében: **Temesvári Gergely** lelkész és ifj. **Szappanyos Miklós** főgondnok. —

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: **BIRÓ BÉLA**
Szerkesztőtársak: **BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.**

Nyomatott Klüger B.-nál, a püsp. lyc. gyorssajtóján, Gyulafehérvártt.